

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. I. An Jure divino sit obligatio consitendi peccata mortalia Dubia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

plici exemplo. Qui donat Petro causâ mortis totam suppellectilem, quam nunc habet, si postea disponat de aliqua parte illius, non censetur revocasse donationem quoad alias partes. Item si Petrus inerat amicitiam cum Paulo, per voluntatem, qua decrevit nunquam eum offendere, nec in magnis, nec in parvis, etiamsi postea Petrus eum offendet in aliqua minima re, prout est inevitabile inter amicos, non censetur revocata tota illa voluntas, ita ut non remaneat amplius habitualiter, & moraliter amicus.

1003. Quia verò contingere potest, ut in certis casibus revocatio voluntatis quoad vnam partem, sit etiam revocatio ejusdem voluntatis quoad omnem partem seu formalitatem, ideo non oporteret tradere vnam alteramve regulam, discernendi, quandonam revocata voluntate quoad partem censetur esse revocata vel non revocata quoad totum.

Prima regula potest esse hæc. Quando motivum propositi fundatur in ipsa pluralitate rerum quas sibi quis proponit, tunc revocato proposito quoad partem, revocatur quoad totum: v.g. si tibi proponas confiteri omnia tua mortalia, quia aliter non valet confessio, tunc si revocas propositum quoad vnum, censetur revocasse quoad omnia: item si proponis tibi ad lucrandas Indulgentias præstare tria opera quæ Pontifex requirit indivisum, tunc si revocas propositum quoad vnum, v.g. quoad jejunium, censetur etiam revocasse quoad cetera.

Secunda Regula. Quando Motivum propositi æquè reperitur in singulis atque in tota pluralitate, & non melius aut perfectius in pluralitate, quam in singulis, revocato proposito quoad vnam partem, censetur revocatum quoad omnes: v.g. qui propter honestatem credendi proponit credere omnes articulos cum eadem credibilitate revelatos, si revocat quoad vnum articulum, censetur revocasse quoad omnes.

Tertia Regula. Si verò econtra motivum propositi ita reperitur in singulis, ut magis reperitur in pluribus, quam in vno, vel magis in B. quam in A. & movebat secundum omnem gradum & vim movendi, tunc revocato quoad vnum seu quoad A. non censetur revocatum quoad cetera. v.g. qui ex motivo liberalitatis magnæ vult donare omnia bona, si revocat quoad vnum determinatum bonum, v.g. fundum A. non propterea censetur revocasse quoad cetera bona, quia licet non amplius velit esse liberalis summe, vult tamen adhuc esse liberalis valde vi prioris voluntatis, quæ volebat esse liberalis summe, postea verò restrinxit, & temperavit. Item, qui sibi proponit esse gratus Petro pro omnibus beneficiis, quæ deinceps accepturus est ab eo, deinde non est gratus quoad aliquod beneficium leve, non propterea revocavit voluntatem quoad beneficia majora; nam quod majus est beneficium, eò major est obligatio gratitudinis, & eò major est ingratitude respectu illius: potest autem aliquis velle esse leviter ingratus, non tamen graviter.

Jam ergo ad nostrum propositum; si quis omnia venialia detestetur ex motivo suscipiente magis & minus. v.g. quia diminuunt fervorem Charitatis, & plura quidem magis quam vnum, item vnum magis, quam alterum, vi talis propositi adhuc censetur detestari ea quæ sunt graviora, etiamsi quoad vnum levius mutaverit voluntatem: quia magis detestabatur majorem diminutionem quam minorem. Porro hoc ipsum potest contingere etiam respectu Mortalium. Verum quia qui in vno horum delinquit factus est omnium reus, Jacobi 2. & ideo vnum sine altero non dimittitur, ideo revocato proposito quoad vnum, licet quoad affectum non sit revocatum quoad cetera, quoad effectum tamen remissionis perinde est, ac si quoad omnia esset revocatum.

CAPVT VIII.

DE CONFESSIONE, EIVSQVE MATERIA CIRCA QVAM.

CONTROVERSIA I.

An Iure divino sit obligatio confitendi peccata mortalia dubia.

1004. **N**on est questio de dubio positivo, quando adest probabilis ratio, à qua possit homo prudens moveri ad judicandum, peccatum non esse commissum; tunc enim conveniunt

Theologi, non esse obligationem confitendi, etiamsi adsit non solum suspicio quadam de peccato commissio, sed etiam quadam probabilitas. Quod si econtra haberet homo probabilem rationem, se commississe peccatum, & nullum probabile

bile fundamentum se non commisisse, conveniunt etiam cum teneri confiteri. Vnde quidam Recentior in suis thesibus non rectè confundit hunc casum cum eo de quo est præfens controversia.

Quæritur ergo de dubio negativo, hoc est, quando nec pro se, nec contra se habet rationes probabiles, tamen ad sint indicia quædam momenti suspicionem seu timorem, an non sit commissum tale peccatum, & hoc est dubium facti. Neque est hoc dubium confundendum cum dubio, quo quis dubitat, an peccatum quod certò scit se commisisse, fuerit confessus: nam tunc etiam conveniunt (excepto fortè Caramuele) esse obligationem confitendi, quia lex manet in possessione.

1005. Tamen ante hac affirmativa sententia ab auctoritate invaluerit, ut ob eam potissimum plurimi subscriberent, hodie tamen negativa sententia non pauciores patronos habet. Affirmativa patronos referre non est opus. Interest referre auctores, qui pro negativa stant. Itaque pro negativa stat imprimis P. Conink d. 7. dub. 8. n. 69. Quamvis non satis consequenter doceat, eum qui scit se peccasse, dubitat tamen an mortaliter vel venialiter, teneri confiteri. Eandem negativam absolute defendit Caramuel, qui tamen immeritò pro hac sententia citat Joannem Sanchez *Select. disp.* 1. n. 12. nam ibi tradit doctrinam communissimam, scilicet, quod qui confitetur peccatum dubium, communiter illi adjungat materiam certam, ut non debeat absolutio dari sub conditione [semper tamen, inquit, liberum erit penitenti solam materiam dubiam confessioni subicere, quando certam mortalem non habet, vel in solam venialem fuerit lapsus] hoc est verissimum, sed nihil pro sententia Caramuelis. æquè immeritò citat Baldellum & Salas, qui loquuntur de debito ex iustitia commutativa, scilicet, quod quando dubito, an debeam centum, possim in conscientia judicare me non debere, id quod etiam alij docent, admittentes obligationem confitendi peccata dubia. Eidem sententiæ favet Layman, qui tamen protestatur, se nihil velle decernere, sed alijs considerandum relinquere (& hæc erit etiam mea intentio.) Favet etiam Granadus & Præpositus, qui vocat speculative probabile, sicut & Arriaga n. 28. dicens, stando in ratione non carere magnâ probabilitate. Eandem probabilitatem agnoscit Palao, dum affirmativam solùm ut veriozem tradit p. 9. n. 16. Ultrà hos citat pro hac sententia P. Andreas Mendo P. Antoninum, Tabienam, Paludanum, Petrum Marcantium, Authorem casuum conscientie, Joann. Sanchez in *disp. manuscripta*. Philibertum Marchinum, Josephum de S. Januario, P. Bauri, Terracinum, Lovanienfes, & alios. Post hos omnes novissimè eam asserit P. Antonius de Spiritu S. in *Directorio Confess.* tr. 5. d. 5. f. 2. n. 275. Hic ipse tamen Auctor prius tradiderat n. 271. Sententiam tertiam, quâ tollit omnem

materiam disputandi de hoc puncto, nempe docet, quod si agamus de regimine propriæ conscientie, non dentur dubia negativa, semper enim occurrunt rationes aliquæ leves, aut graves, juxta quas actiones & resolutiones nostras gubernare possimus. Unde in examine conscientie alienæ, aut propriæ, his debemus regulis securissimis uti. Derog. Juris in 6. reg. 6. Nemo potest ad impossibile obligari. Ergo, qui fecit, quod potuit, fecit quod debuit. 15. Odiâ debent restringi, & favores convenit ampliari. 30. In obscuris minimum est sequendum. 47. Presumitur ignorantia, ubi scientia non probatur. 54. Qui prior est tempore, potior est jure. Ergo in dubijs standum est pro possessione, quæ fuerat ante dubium. 65. Melior est conditio possidentis. 45. Inspecimus in obligari, quod est verisimilius, vel quod plerumque fieri consuevit.

Inspecimus nunc argumenta utriusque partis, cum responsionibus, quæ possunt adhiberi.

Argumenta partis affirmantis obligationem.

1006. PRIMUM argumentum. Ex sententijs oppositis ad praxin spectantibus, illa elateri præferenda, quæ est conformis sensui ac iudicio fidelium, atque ipsi continuè praxi, nec habet contra se rationes enervantes vim praxi, & communis iudicii: sed talis est sententia affirmans obligationem confitendi peccata dubia. Ergo, &c. Major supponitur. Minor probatur, quia propter continuam praxin nullus audet absolute contrariam, ut practicabilem asserere. Viderunt nempe DD. ex ipso usu & praxi totius Ecclesiæ, cujus initium non agnoscitur, rectè colligi, ab ipsis Apostolis promanasse, ut loquitur Card. de Lugo.

Ad hoc argumentum respondetur in eadem cordatè supponi, quod non probatur. Supponitur continua praxis, quod peccata dubia negativè fuerint Christiani confessi ex obligatione indubitanter cognita, quod non probatur, nec probari potest: tum quia etiam si ea fuissent semper soliti confiteri aliqui, non probatur, quod non fuerint alij, qui huiusmodi dubia prædicta deposuerint (ut fieri posse ostenditur) & itaque quam scrupulum rejecerint. Deinde non potest probari, quod etiam illi, qui confessi sunt peccata negativè dubia, id fecerint ex cognita obligatione certa: fortè enim id fecerunt ad melius esse, fortè quia id ab vno doctore audierunt. Tertio non potest probari, quod illi, qui confessi sunt aliqua peccata, dicendo, se dubitare an fecerint, quod, inquam, locuti sint de dubio negativo, & non potius de dubio positivo, quatenus habuerunt probabilem rationem se peccasse, & fortè nullam, quod non peccaverint. Certè huiusmodi peccata solere sub dubio supponi, à fidelibus, plus quàm certum est. Quomodo ergo poterit probari praxis fidelium, quod

in confessionali distinxerint dubium negativum à positivo? quousque fidelium habet accuratam hujus distinctionis notitiam? Accedit, quod ex antiquioribus, qui illam sententiam tenuerunt, plerique nixi sint fundamentis inefficacibus, ut posteriores agnoverunt: v. g. quod in dubio debeamus sequi tutiorem partem; quod debeamus omnia explicare sicut sunt in conscientia: quod debeamus omnia confiteri, de quibus ante hoc Sacramentum institutum debebamus elicere contritionem: hæc inquam argumenta sunt insufficientia, quia nimium probant, nempe quod etiam illa dubia deberemus confiteri, à quibus nos aliqua probabilitas absolvit. Denique supponitur in argumento, quod nullus DD. audeat contrarium asserere, & praticare, quod falsum esse patet ex allegatis: unde etiam patet, sententiam affirmativam non pollere illa certitudine, quam Suarez & Sanchez illi tribuit, hodie autem communius illi negatur.

1007. Secundum argumentum est Card. Pallavicini n. 306. [in dubio, vtrius ex duobus res sit, dividitur à Judice inter eos: ita est faciendum in casu nostro. Si tu non es peccator, gratia Dei est tua: si es peccator, habes debitum carenti illa in æternum, & subeundi infernum. Deus ex sua benignitate permittit, ut in hoc dubio res dividatur, magno cum excessu pro nostra parte. Damus enim aliquid minimum ex nostro, hoc est confessionem peccati tanquam dubij, & Deus obligatur ad aliquid maximum ex suo, hoc est ad veniam peccati, & ad promissionem vitæ æternæ.] Ità ille satis eleganter, an æquè nervosè, subsistit. Non enim video, quomodo hinc probetur obligatio determinata ad confessionem, ut Deus obligetur ad veniam: cur enim non sufficere, ut ex tribus medijs vnum ponatur, vel contritio, vel confessio aliorum peccatorum, vel confessio peccati dubij, & quocunque horum posito, Deus obligatur ad veniam: exigere autem determinatè confessionem peccati dubij, est petere principium, de hoc enim disputatur. Taceo falsum esse, quod in dubio semper res dividatur à Judice, quid si enim res sit indivisibilis, ut est Beneficium? Si altera pars est in possessione, & agitur in petitorio, actore nihil probante nulla sit de jure divisio, sed relinquatur res Possessori, nisi partes litigantes sponte compositionem inire, & transigere velint. In casu nostro dubius est in possessione innocentia, & quamdiu non probatur deliquisse, non est cur ipse debeat adire Judicem, impositum illi penitentiam certam pro delicto dubio, sed satis erit, si affectum amicitia exerceat, vel alia peccata confiteatur, ut indirectè absolva- tur à dubio, casu, quo fuisset commissum.

1008. Tertium argumentum, quod paucis insinuat Suarez his verbis. [In eo casu, seclusa Confessione tenetur homo habere contritionem de tali peccato, saltè ratione periculi: sed quod est de necessitate Contritionis, est etiam de necessitate Confessionis. Ergo, &c. Illustrat hoc ar-

gumentum Card. Lugo, quem sequitur Esparza. Sacerdotes sunt constituti Vicarij Christi, ad quos peccata omnia deferantur, quæ debuissent ad ipsum Deum deferri: atqui peccata dubia ante institutionem Sacramenti Penitentia debebant ad Deum deferri per Contritionem: ergo nunc est obligatio deferendi ad Vicarios Dei etiam peccata dubia, sicut est obligatio deferendi peccata certa, quæ obligatio colligitur ex illis Christi verbis: *Quorum peccata retinueritis, retenta sunt.*

Ad hoc argumentum responderi potest ex Ariaga, majorem non esse vniversaliter veram; nam in lege antiqua erat obligatio Contritionis in periculo vitæ, quandocunque erat probabile dubium peccati mortalis, ne ille homo se exponeret evidenti periculo damnationis; & tamen in lege Gratiæ non successit loco hujus obligationis obligatio confitendi peccata hujusmodi, ut supponunt ferè omnes DD. Neque dicas, etiam in articulo mortis defacto esse obligationem confitendi peccata probabiliter seu positivè dubia, ob majorem securitatem & moralem certitudinem justificationis, quam affert Sacramentum, non item affert existimata contritio. Non, inquam, hoc dicas. Nam licet obligemur in articulo mortis confiteri peccata positivè dubia ex lege Charitatis ob majorem certitudinem, hæc tamen obligatio cessaret in casu quo aliunde haberetur talis certitudo; v. g. quia prius jam illud peccatum positivè dubium erat indirectè delictum per confessionem aliorum peccatorum, ut optimè advertit Card. Pallavicinus c. 32. n. 302. & P. Antonius à Spiritu S. n. 290. Addo ego aliam instantiam. Ante institutionem hujus Sacramenti erat obligatio elicendi contritionem extendentem se etiam ad circumstantias aggravantes peccatum notabiliter, & tamen in hac obligationem non successit obligatio confitendi circumstantias aggravantes. Ergo non est vniversim vera major propositio. & hæc est prima responsio.

Secundò responderi potest cum docto Recentiore, Christum voluisse, ut ad Tribunal Ecclesiæ deferantur omnes causæ, quæ prius debebant ad ipsum deferri, in quantum hæc delatio erat necessaria & utilis ad cognoscendam causam & æquitatem judicij servandam: cum ergo ad Judicium absolutum explicatio dubij negativi plane nihil servare possit, cum Sacerdos ex hoc tam parum judicare possit, quàm parum ipse penitens, qui ne quidem ad probabile judicium se resolvere potest, meritò censemus, nos ad istam explicationem non teneri: Hæc ille Recentior, & meo judicio benè. Et hæc sunt argumenta sententiæ affirmantis, & imponentis obligationem tam gravem.

Argumenta Sententiæ negantis.

1009. PRIMUM argumentum desumitur ab auctoritate Concilij Tridentini sess. 14. c. 5. quod, ut obviaret Calvini calumniæ, quod obligatio confitendi sit conscientiarum Carnificina, declarat,

V v v

declarat, obligationem poenitentis his verbis. [Ex his colligitur, oportere poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recensere.] Et inferius. [Sed & impium est, Confessionem quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare; constat enim nihil aliud in Ecclesia à poenitentibus exigì, quàm ut post, quam quisque diligentius se excusserit, & conscientia suæ sinus omnes & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum & Deum suum mortaliter offendisse meminerit:] Jam sic. Peccatorum dubiorum nec est conscientia, propriè loquendo, nec memoria. rectè enim & cum veritate quis de illis dicere potest, se eorum non meminisse, non habere conscientiam: nam meminisse, & habere conscientiam, non sonant primam apprehensionem aliquam non suavisimam, nec meram suspensionem, sed significant Judicium, saltè reflexum de probabilitate rei, & quodd ad sint fundamenta propter quæ quis posset prudenter opinari aut scire. Atqui talia non adsunt quoad peccata dubia: ergo eorum non habetur conscientia, nec eorum meminimus: atqui juxta Tridentinum solum obligamur ad confitenda, quorum conscientiam habemus, & quorum meminimus: ergo non datur obligatio confitendi dubia.

Confirmatur. Si Conscientia hic acciperetur prout abstrahit à dubia & certa, completeretur etiam dubiam positivè, quia nulla sit hujus exceptio in Tridentino, vel si fit exceptio fit per illa verba recensita. Atqui si conscientia dubia positivè non comprehenditur per vocem Conscientiam, & Meminisse, multò minùs comprehenduntur peccata dubia negativè, ut manifestum est, quia magis accedunt ad ignorantiam: ergo Conscientia non accipitur ut Genus ad Conscientiam certam & dubiam, sed accipitur pro specie Conscientia certæ, non quidem evidentis, sed moraliter certæ, hoc est, quod ita probabile est, ut pro innocentia nulla stet probabilitas.

Ad hoc argumentum respondet P. Mendo, Tridentinum definivisse id quod certum erat, nempe peccata certa esse necessariò confitenda, cetera verò reliquisse disputationi Theologorum. Verùm non capio vim hujus responsionis. Si enim Concilium solum id definivit, quod certum est, nempe peccata certa esse necessariò confitenda, quid ergo, quæso, significant illa verba: constat ergo nihil aliud exigì? &c. si nihil aliud exigitur: quomodo ergo relinquatur disputationi Theologorum, quod aliquid aliud exigatur? Deinde: si Tridentinum reliquit hoc disputationi Theologorum, quomodo ergo verum est, quod continua Praxis & consensus DD. stet pro sententia obligante, & quod hoc sit signum veritatis & doctrinæ ab Apostolis per traditionem acceptæ? Hæc mihi conciliatui difficultia sunt.

1010. Secundum, argumentum & meo iudicio optimum est negativum. Nulla obligatio, præsertim gravis, est imponenda fidelibus, quæ nullâ efficaci ratione probatur, sed obligatio confitendi dubia peccata non probatur, ut latius videtur patere ex solutionibus adhibitis: ergo non est fidelibus imponenda. Omitto alia argumenta quæ affert P. Antonius à Spiritu S. & P. Mendo, quia puto recipere claram solutionem.

Post hæc scripta occurrit mihi alia probatio, quodd peccata negativè dubia reverà & Theologice ac etiam Canonistice loquendo, non sint in conscientia nostra. In cap. fin. de Præscript. dicitur. Oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienam. sublimo, atqui præscriptioni non obstat, si post eam bona fide captam, superveniat dubium etiam negativum de re an sit aliena: ergo habens tale dubium non habet conscientiam rei alienæ: ergo pari modo qui dubitat, an peccaverit, non habet conscientiam rei alienæ.

CONTROVERSIA II.

An Circumstantia aggravantes sint necessariò aperiende in Confessione.

1011. Sciendum est 1. tam in actu bono quàm in malo aliqua prædicata dici esse de substantia actûs, seu pertinere ad substantiam actûs, alia verò dici Circumstantias; & licet hæc prædicata aliud non sint quàm formalitates, seu formaliter distincta prædicata, vocatur tamen unum respectu aliorum quasi substantia respectu accidentium; quia sicut Substantia est radix accidentium, & præsupponitur ad illa cum aliqua prioritate, ita etiam secundum modum concipiendi, unum prædicatum est quasi prius logicè seu prioritate rationis, vel prioritate secundum subsistenti consequentiam: v.g. si volo occidere Patrem meum, homicidium est prædicatum pertinens ad substantiam actûs, Parricidium verò dicitur circumstantia, quia secundum conceptum nostrum parricidium includit & supponit homicidium, sed non econtra. Potest verò contingere, ut in eodem indivisibili actu sint duo prædicata substantia, eò quod neutrum habeat ullam prioritatem ad alterum, quod alibi ostendam, sed hoc nihil facit.

Sciendum est 2. Circumstantias dividi in illas quæ mutant speciem peccati, & illas quæ intra eandem speciem aggravant; hæc etiam prædicant per oppositionem illa circumstantia, quæ diminuunt seu alleviant peccatum. Quod attinet ad circumstantias primi generis, non pertinet ad hunc locum, sed in secundo libro tractabitur regulam cognoscendi differentias specietas peccatorum, & quandonam numero multiplicentur. Ad Circumstantias aggravantes pertinet augmentum numeri, quantitatis, intentionis, durationis, advertentiæ majoris. Ad diminuentes, v.g. vehementia tentationis, metus ab alio incussus etc.

Supponitur